

Бардов В.Г., Віленський Ю.Г.,
Гаркавий С.І., Гринзовський А.М.
Омельчук С.Т., Пельо І.М.,
Широбоков В.П., Яворовський О.П.

НЕХАЙ ЗНАЄ... «ЄВРОПА» ...

БУДІВНИЧІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ
(долі Титанів НМУ – скрізь жорна ГПУ)

за загальною редакцією
член-кореспондента НАМН України,
д.мед.н., професора Кучина Ю.Л

ДУХ І ЛІТЕРА

Бардов В.Г., Віленський Ю.Г., Гаркавий С.І.,
Гринзовський А.М., Омельчук С.Т.,
Пельо І.М., Ширококов В.П.,
Яворовський О.П.

НЕХАЙ ЗНАЄ... «ЄВРОПА»...

БУДІВНИЧІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ
(долі Титанів НМУ – скрізь жорна ГПУ)

за загальною редакцією
член-кореспондента НАМН України,
д.мед.н., професора Кучина Ю.А.

Київ 2021

УДК 94:[614.2+378.4](477-25)

Н585 Бардов В.Г., Віленський Ю.Г., Гаркавий С.І., Гринзовський А.М., Омельчук С.Т., Пельо І.М., Ширококов В.П., Яворовський О.П. Нехай знає... «Європа»... Будівничі української медицини (долі титанів НМУ – крізь жорна ГПУ) За загальною редакцією член-кореспондента НАМН України, д.мед.н., професора Кучина Ю.А. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. – 440 с.

ISBN 978-966-378-923-1

Книга присвячена поверненню з небуття імен та ідей багатьох медиків, звинувачених в «українському буржуазному націоналізмі», та містить інформацію з багатьох архівних джерел, фотографії, свідчення, які показують життя і долю фундаторів національної медицини. Змістовно представлено трагічну долю українських медиків, висококваліфікованих викладачів Київського медичного інституту, які брали участь у створенні Української Народної Республіки в жовтні 1917 р., пройшли через репресії 1920-х – 1930-х років, а деякі з них стали жертвами сфабрикованої політичної справи «Спілка визволення України» (СВУ). Окремі розділи книги присвячені видатним особистостям, яких торкнулася хижа рука «радянського правосуддя».

Видання розраховане на широке коло читачів: фахівців, що досліджують розвиток медицини, студентів та лікарів усіх фахів, які цікавляться історією України загалом та НМУ імені О.О. Богомольця зокрема.

Права та уся відповідальність за тексти належить авторам.

ISBN 978-966-378-923-1

© Автори, 2021

© ДУХ І ЛІТЕРА, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ВСТУП	
Приречені на забуття, повернені в історію	7
РОЗДІЛ 1	
Гаряче дихання минулого: Українська Народна Республіка у випробуваннях	16
РОЗДІЛ 2	
Велетень української науки і медицини Овксентій Корчак-Чепурківський	28
РОЗДІЛ 3	
Київський медичний інститут у 1920-ті роки. Ректор, політком і студент Леонід Левитський	53
РОЗДІЛ 4	
Музика ДПУ – опера СВУ	61
РОЗДІЛ 5	
Гордість світової нейрогістології та ембріології Олександр Черняхівський. Терновий вінець замість лаврового вінка	84
РОЗДІЛ 6	
Микола Кудрицький у лабетах слідства: довірливість і страх	112
РОЗДІЛ 7	
Земський лікар, учений-гігієніст Володимир Удовенко	158

РОЗДІЛ 8

Славетні батько й син Підгаєцькі:
українські наукові починання світового рівня 237

РОЗДІЛ 9

Аркадій Олексійович Барбар – єдиний
лікар-клініцист у харківській пастці 1930 р.
Гірка доля, тінь на синів... 347

РОЗДІЛ 10

Наслідки репресій 20–30-х років для діяльності
кафедри мікробіології Київського
медичного інституту 364

РОЗДІЛ 11

Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця напередодні 180-річчя.
Звитяга, досягнення, втрати 386

РОЗДІЛ 12

На раменах титанів, у візіях послідовників 404

Бардов В.Г., Віленський Ю.Г., Гаркавий С.І., Гринзовський А.М.,
Омельчук С.Т., Пельо І.М., Ширококов В.П., Яворовський О.П.

НЕХАЙ ЗНАЄ... «ЄВРОПА»
БУДІВНИЧІ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ

(долі Титанів НМУ – крізь жорна ГПУ)
за загальною редакцією
член-кореспондента НАМН України,
д.мед.н., професора Кучина Ю.А.

Видавці: Леонід Фінберг, Костянтин Сігов
Літературне редагування: Світлана Гончарова
Коректура: Валентина Божок
Комп'ютерна верстка та дизайн обкладинки: Галина Ліхтенштейн
Відповідальна за випуск: Анастасія Негруцька

Підписано до видання 21.12.2021. Формат 60x84/16
Гарнітура Warmok Pro, ум. друк. арк. 25,575

ТОВ «Часопис «Дух і Літера»
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 224 від 19.10.2000 р.

Видавництво «ДУХ І ЛІТЕРА»
Телефони: +38 (044) 425-60-20,
+38 (073) 425-60-20 (Lifecell)
+38 (097) 425-60-20 (Kyivstar)
+38 (050) 425-60-20 (Vodafone)
E-mail: duh-i-litera@ukr.net – відділ продажу
Сайт та інтернет-книгарня: www.duh-i-litera.com
Надаємо послуги «Книга-поштою»

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом ФОП Чепіль Т.І.
(свід. Серія АД №117596 від 16.12.2013 р.)
м. Кам'янець-Подільський, вул Довга 5/1
тел. 038 494 22 50, drukruta@ukr.net